



## (DEZ)INFORMACJA DLA SZKÓŁ?

W systemie edukacji zarówno dla uczniów, jak i ich rodziców oraz nauczycieli istotna jest PRAWDA. W szkole nie ma miejsca na FAŁSZ lub DWUZNACZNOŚĆ.

Laboratorium Wolności Religijnej przeprowadziło analizę „Wytycznych dla szkół” opracowanych przez Fundację Wolność od Religii. Wynika z niej, że w wielu kontekstach zalecenia są wprost niezgodne lub mogą w efekcie doprowadzić do niezgodnych z obowiązującym prawem rozwiązań w publicznym systemie oświaty.

Poniżej punkt po punkcie wyjaśniamy i prostujemy niezgodne z prawdą informacje zawarte w rekomendacjach przekazywanych przez Fundację Wolność od Religii.





## FUNDACJA WOLNOŚĆ OD RELIGII W „WYTYCZNYCH DLA SZKÓŁ” ZALECA:

## LABORATORIUM WOLNOŚCI RELIGIJNEJ WYJAŚNIA:

### 1. SZKOŁA PRZYJAZNA WSZYSTKIM UCZNIOM

Szkoła przyjazna wszystkim uczniom to placówka, która odpowiadając na potrzeby rodziców z jednej grupy wyznaniowej (niezależnie od jej liczebności), związane z ich konstytucyjnym prawem do wychowania dzieci zgodnie z własnym światopoglądem, nie indoktrynuje, nie dyskryminuje i nie krzywdzi w żaden inny sposób rodziców i dzieci z innych grup wyznaniowych oraz osób bezwyznaniowych. Wymaga to świadomości, że polskie społeczeństwo jest bardziej różnorodne niż może się to wydawać oraz bardzo dynamicznie się zmienia w interesującym nas tu obszarze, szacunku dla odmiennych przekonań i rezygnacji z wymuszania jedności światopoglądowej.

Osoby niewierzące nie mogą oczekiwać, że nie będą miały kontaktu z osobami wierzącymi, ich praktykami i symbolami religijnymi – także w przestrzeni publicznej. Należy podkreślić, że oprócz indywidualnej wolności każdego człowieka do wyznawania bądź niewyznawania religii istnieje także wspólnotowa wolność religijna, która obejmuje prawo każdej wspólnoty zamieszkującej na określonym terytorium do decydowania o tym, jakie miejsce będzie zajmować określona religia i jej symbole w życiu publicznym.





## FUNDACJA WOLNOŚĆ OD RELIGII W „WYTYCZNYCH DLA SZKÓŁ” ZALECA:

## LABORATORIUM WOLNOŚCI RELIGIJNEJ WYJAŚNIA:

### 2. ORGANIZACJA PRACY SZKOŁY

Rekomendujemy całkowitą rezygnację z wprowadzania elementów religijnych na uroczystościach szkolnych oraz nieorganizowanie przez szkoły wyjść i wyjazdów o charakterze religijnym, gdyż powoduje to zawsze dyskomfort grupy bezwyznaniowej oraz przedstawicieli mniejszości religijnych. Artykuł 53 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, iż nikt nie może być zmuszany do uczestnictwa ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych. Zainicjowanie modlitwy podczas szkolnej uroczystości jest naruszeniem tej zasady.

Takie działanie jest całkowicie nieuzasadnione – zarówno z prawnego jak i kulturowego punktu widzenia. Lekceważenie praw wierzących rodziców i dzieci (stanowiących przytłaczającą większość społeczeństwa) nieuchronnie prowadzi do nieakceptowalnych w demokratycznym państwie konsekwencji – do tego, że mniejszości zaczynają narzucać znacznej większości obywateli danego kraju swoją wizję tego jak ma wyglądać życie publiczne oraz jakie symbole tożsamości narodowej mogą być obecne w przestrzeni publicznej. Nieprawdą jest także, że zainicjowanie modlitwy podczas szkolnej uroczystości stanowi naruszenie art. 53 Konstytucji RP. Jak głosi par. 12 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 2020, poz. 983 z późn. zm.): „W pomieszczeniach szkolnych może być umieszczony krzyż. W szkole można także odmawiać modlitwę przed i po zajęciach. Odmawianie modlitwy w szkole powinno być wyrazem wspólnego dążenia uczniów oraz taktu i delikatności ze strony nauczycieli i wychowawców”.





## FUNDACJA WOLNOŚĆ OD RELIGII W „WYTYCZNYCH DLA SZKÓŁ” ZALECA:

## LABORATORIUM WOLNOŚCI RELIGIJNEJ WYJAŚNIA:

### 3. LEKCJE ETYKI, RELIGII I WDŻ W PLANIE LEKCJI

Lekcje etyki i religii jako zajęcia dodatkowe i nieobowiązkowe należy umieszczać na pierwszej lub ostatniej godzinie, powinno to stanowić jeden z priorytetów w procesie układania planu lekcji.

Wprost przeciwnie, celowe umieszczanie lekcji etyki i religii bez porozumienia z nauczycielami tych przedmiotów wyłącznie na pierwszej lub ostatniej godzinie lekcyjnej jest niezgodne z zasadą bezstronności światopoglądowej władz publicznych.

### 4. KOMPETENCJE NAUCZYCIELA ETYKI

Nauczycielem etyki nie może być osoba posiadająca ważne skierowanie przez właściwych biskupów lub zwierzchników kościołów do nauczania określonej religii ani osoby duchowne jakiegokolwiek ze związków wyznaniowych.

Takie podejście stanowi dyskryminację ze względu na wyznawaną religię czy przekonania. W zależności bowiem od programu kształcenia na kierunku teologia istnieje możliwość uznania kwalifikacji nauczyciela religii przez dyrektora szkoły również do nauczania filozofii bądź etyki. Ponadto nauczyciele religii, tak jak inni nauczyciele mogą podejmować studia podyplomowe w zakresie nauczania etyki i mogą nabyć tą drogą kwalifikacje do nauczania tego przedmiotu.





## FUNDACJA WOLNOŚĆ OD RELIGII W „WYTYCZNYCH DLA SZKÓŁ” ZALECA:

## LABORATORIUM WOLNOŚCI RELIGIJNEJ WYJAŚNIA:

### 5. INFORMACJA I KOMUNIKACJA Z RODZICAMI

Religia i lekcja etyki to dwa całkowicie różne typy przedmiotów szkolnych, które najsilniej łączy fakt, że wprowadzone zostały do szkoły w jednym rozporządzeniu ministra.

Katecheza jest wykładnią przekonań danej religii. Etyka w szkole podstawowej to zajęcia o charakterze wychowawczym, natomiast w gimnazjum i liceum właściwy charakter tego przedmiotu określa fakt, iż etyka jest dziedziną wiedzy, działem filozofii, refleksją nad moralnością. Moralność, na którą składają się nasze przekonania i nasze zachowania dotyczy wszystkich ludzi: religijnych i niereligijnych, jest ona przedmiotem badań nauki zwanej etyką. Profesjonalnie prowadzone lekcje etyki będą wolne od jakiegokolwiek indoktrynacji, a jednocześnie będą wyposażać uczniów w cenne kompetencje.

Religia i etyka mają ze sobą wiele wspólnego! Nie są całkowicie różnymi typami przedmiotów szkolnych.

Kościoły i związki wyznaniowe organizując lekcje religii w szkole (zgodnie z zasadą autonomii) same decydują o treściach przekazywanych na tym przedmiocie. Religia w szkole to nie tylko katecheza, lecz przede wszystkim uprawianie teologii. Teologia z kolei, tak jak etyka i filozofia, to też nauka, a miejscem nauki jest przede wszystkim szkoła. Programy nauczania religii w szkole nie koncentrują się wyłącznie na wykładni wskazań danego wyznania. Religia i etyka to przedmioty, które się uzupełniają i poszerzają horyzonty myślowe uczniów oraz pomagają świadomie kształtować swoją postawę moralną.





## FUNDACJA WOLNOŚĆ OD RELIGII W „WYTYCZNYCH DLA SZKÓŁ” ZALECA:

Należy pamiętać, że w przypadku lekcji etyki i religii zbierane są szczególnego typu dane. Polscy obywatele mają konstytucyjnie zagwarantowane prawo do nieujawniania światopoglądu.

Można uczęszczać zarówno na lekcje etyki, jak i religii, w takim wypadku, jeśli uczeń otrzyma różne oceny końcowe kursów, na świadectwo wpisuje się lepszą ocenę.

## LABORATORIUM WOLNOŚCI RELIGIJNEJ WYJAŚNIA:

Należy pamiętać, że w przypadku lekcji etyki i religii prowadzonej przez określony kościół lub związek wyznaniowy nie są zbierane dane dotyczące wyznawania przez ucznia określonej religii lub światopoglądu.

Zarówno uczeń wierzący, jak i niewierzący może, ale nie musi, uczęszczać na lekcje religii i etyki. Deklaracja uczęszczania na lekcje religii nie jest równoznaczna z deklaracją utożsamiania się z określonym światopoglądem wyznaniowym.

Można uczęszczać zarówno na lekcje etyki, jak i religii, w takim wypadku uczeń otrzymuje dwie oceny końcowe i obie są wpisywane na świadectwo.





## FUNDACJA WOLNOŚĆ OD RELIGII W „WYTYCZNYCH DLA SZKÓŁ” ZALECA:

## LABORATORIUM WOLNOŚCI RELIGIJNEJ WYJAŚNIA:

### 6. WYSTRÓJ WNĘTRZ SZKOLNYCH:

Rekomendujemy brak symboliki religijnej lub równoprawne uwzględnienie różnych wyznań religijnych oraz światopoglądu bezwyznaniowego w wystroju korytarzy oraz sal lekcyjnych.

Witryny z treściami dotyczącymi lekcji religii (np. pracami konkursowymi o charakterze religijnym) powinny być umieszczane w salach przeznaczonych wyłącznie do nauki religii. W wielu szkołach występuje wystrój korytarzy o charakterze wyznaniowym, gazetki szkolne o treściach religijnych.

Brak symboliki religijnej w wystroju korytarzy oraz sal lekcyjnych poprzez usunięcie odwołań do religii to wyraźny sygnał, że szkoła nie jest wobec niej przyjazna, a sam akt usuwania omawianych symboli stanowi promocję postaw antyreligijnych.

Izolowanie lub wykluczanie treści religijnych od innych treści świeckich (np. w przypadku prac plastycznych, występów muzycznych, konkursów literackich) to próba całkowitej sekularyzacji nauczania niezgodna z obowiązującym prawem.

W praktyce oznaczałoby, że muzyka istnieje bez muzyki kościelnej, architektura bez katedr, malarstwo bez odwołań do tematów biblijnych. W rezultacie edukacja bez elementów religijnych stałaby się niekompletna i niespójna, a także pozbawiałaby uczniów wiedzy o roli religii w historii ludzkości oraz wrażliwości na kwestie wyznaniowe.





## 6. WYSTRÓJ WNĘTRZ SZKOLNYCH:

Liczne symbole religijne oraz wizerunki związane z jednym wyznaniem sprawiają wrażenie, jakoby w danej placówce obowiązywał światopogląd religijny, co kłóci się z zasadą wolności religii i wyznania oraz powoduje poczucie krzywdy i dyskryminację osób bezwyznaniowych oraz przedstawicieli mniejszości wyznaniowych.

Nie istnieje żaden logiczny związek między obecnością symboli religijnych w miejscach publicznych a bezstronnością państwa w sprawach wyznaniowych. Obecność symboliki religijnej różnych wyznań, także mniejszościowych powinna wychodzić na przeciw potrzebom, pragnieniom i oczekiwaniom społeczności lokalnych. Umieszczanie symbolu religijnego na równi z innymi powinno być poprzedzone rozeznaniem czy nie naraża on na śmieszność określonej grupy wyznaniowej, którą ma w ten sposób reprezentować.







## FUNDACJA WOLNOŚĆ OD RELIGII W „WYTYCZNYCH DLA SZKÓŁ” ZALECA:

## LABORATORIUM WOLNOŚCI RELIGIJNEJ WYJAŚNIA:

### 7. WYCHOWANIE I WARTOŚCI

Rekomendujemy, by związana z wychowaniem sfera symboliczna szkoły, tj. wybór patrona, godła, hymnu, itp. były neutralne religijnie. Często praktyką polskiej szkoły jest wybieranie na szkolnego patrona osoby reprezentującej określony kult religijny (np. Jana Pawła II). Wiąże się to zwykle z określonym sposobem obchodzenia uroczystości, dolegliwym dla mniejszości wyznaniowych i grupy bezwyznaniowej, zagraża przestrzeganiu artykułu 53. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz wywołuje negatywne zjawiska

Sfera symboliczna szkoły publicznej, tj. wybór patrona, godła, hymnu nie może być neutralna aksjologicznie. Nauczanie i wychowanie - respektując chrześcijański system wartości - za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki.

Wybór na szkolnego patrona Jana Pawła II nie oznacza promowania przez szkołę określonego wyznania. To nie przynależność wyznaniowa, a cechy osobowościowe i świadectwo życia danej osoby decydują o obraniu jej za patrona społeczności szkolnej.

### 8. WSPÓLISTNIENIE ZAMIAST KONFLIKTU

Zdarzają się nieporozumienia wokół zapisu o respektowaniu wartości chrześcijańskich w ustawie o systemie oświaty - respektowanie nie oznacza bowiem specjalnego promowania, tych wartości, ich obowiązywania w danej szkole, a tym samym łamania wolności sumienia mniejszości wyznaniowych i grupy bezwyznaniowej.

Nieporozumieniem jest twierdzenie, że respektowanie chrześcijańskiego systemu wartości oznacza, że edukacja ma charakter wyznaniowy. Uniwersalne wartości etyczne są zakorzenione w kulturze i religii chrześcijańskiej. Promowanie w edukacji uniwersalnych wartości etycznych nie jest naruszaniem wolności sumienia i wyznania mniejszości wyznaniowych oraz grup bezwyznaniowych.





Laboratorium  
Wolności  
Religijnej

# MASZ PRAWO DO WIARY

WOLNOŚĆ RELIGII I WYZNANIA  
W SZKOŁACH JEST ZAGROŻONA.  
NIE DAJ SIĘ ZASTRASZYĆ, REAGUJ!

ZGŁOŚ SIĘ PO WSPARCIE DO OŚRODKA  
INFORMACYJNO-KONSULTACYJNEGO

JAK UZYSKAĆ POMOC?

1. WEJDŹ NA STRONĘ:  
[WWW.LABORATORIUMWOLNOSCI.PL](http://WWW.LABORATORIUMWOLNOSCI.PL)

2. KLIKNIJ BEZPOŚREDNIO W POLE  
MENU „UZYSKAJ POMOC”

3. WYPEŁNIJ FORMULARZ I WYŚLIJ

LUB

1. ZESKANUJ PONIŻSZY KOD QR



2. WYPEŁNIJ FORMULARZ I WYŚLIJ

MINISTERSTWO  
SPRAWIEDLIWOŚCI



FUNDUSZ  
SPRAWIEDLIWOŚCI

*Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości*

[www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl](http://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl)

[www.laboratoriumwolnosci.pl](http://www.laboratoriumwolnosci.pl)



## NOTES





## NOTES

